



ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်ကိသရန်မုန်နံ

တၢ်စံၣ်စိၤတဲၤအဂ့ၢ်ဖျာန်ကိၣ်



ကိသရန်မုန်နံ၊ လၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးအိၤ လၢဟိန်ခိန်ဒီဖျာန် ကိသရန်မုန်နံအံၤ၊ ဘၣ်တၢ်မၤလၢကပီၤအိၤကိးနံၣ်ဒဲး ဖဲလၢအိၤက ထီၣ်ဘၣ်ၤသီနံၣ်န့ၣ်လီၤ။ မုန်နံၤလီၤဆိဝဲအံၤ တၢ်မၤလၢကပီၤဝဲကိသ ရန်ကိးဂၤလၢအအိၣ် လၢဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်ညါအံၤအပူၤ ဒီး ဘၣ်တၢ်ပၤ ဖျါထီၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤအရ့ဒိၣ် လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အပူၤ ဒီးလၢပုၤတၢ်တၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ။ ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်ကိသရန်မုန်နံ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်မၤအိၤဖဲ ၁၉၉၄န့ၣ် လၢဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်တၢ်ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့၊ စဲအ့ၣ်ဒီးတၢ်ဆဲး တၢ်လၢအတၢ်ကရၢကရီ (UNESCO) န့ၣ်လီၤ။

တၢ်ဃုထၢဝဲကိသရန်မုန်နံ၊ လၢလၢအိၤကထီၣ်ဘၣ်(၅)သီအံၤမ့ၢ်ဝဲဒီဖျါ လၢတၢ်ပၤပနီၣ်တူၢ်လိၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၢ်တၢ်ပၤပနီၣ်ကိသရန် အတၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲလၢအရ့ဒိၣ်တဖၣ်အံၤ ဖဲ ၁၉၆၆ န့ၣ်န့ၣ်လီၤ။ တၢ် နံၣ်ကျဲအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤလၢ ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့၊ စဲအ့ၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်ကရၢကရီ (UNESCO) ဒီး ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန် ပုၤမၤတၢ်ဖိတၢ်ကရၢကရီ (ILO)သ့ၣ်တဖၣ်လၢအပၤ ဖျါထီၣ်ဝဲကိသရန်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်၊ အမူအဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဃုဒီး အ ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်သိၣ်လိမၤဒီး၊ အတၢ်ပၤဖိၣ်ထီၣ်သး၊ အတၢ်ဒီး မၤသး၊ ဒီးအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။တၢ်အုၣ်သး အံၤပၤဖျါထီၣ်ဝဲ ကိသရန်မုန်နံပုၤအရ့ဒိၣ်တဖၣ် လၢကဆုဒုးဒိၣ်ထီၣ် ဝဲစၢၤသ့ၣ်သီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးဟ့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကိၢ်အစီအံၤ ဆူပုၤကိးဂၤဒဲးန့ၣ်လီၤ။

တချုးလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒဲးကိသရန်မုန်နံဒဲးဘၣ်န့ၣ်၊ ပုၤဂုၤကျဲးစး မၤတ့ၢ်ဝဲကျဲအဘိဘိ လၢဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်ကပၤပနီၣ်ဒီးပၤလုၢ်ပၤပုၤ ကိသရန်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။လၢထံကီၢ်တနီၤနီၤအပူၤန့ၣ် တၢ်မၤ လၢကပီၤဝဲကိသရန်မုန်နံ၊ လၢနံၤသီအဂၤ လၢအလီၤဆိလိၣ်သးသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၢ်တၢ်အဒိ လၢကီၢ်အဒုယုၣ်(India) အပူၤ န့ၣ်ကိသရန်မုန်နံဘၣ်တၢ်မၤလၢကပီၤအိၤလၢ လါစဲပတုဘၣ် (၅) သီ၊ စးထီၣ်လၢ ၁၉၆၂န့ၣ် လံၤလံၤန့ၣ်လဲၤ၊ လၢအမ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလၢက ပီၤ ဒီကတၢ် ၁၉၆၇လံၤရဲၣ်ဟးရံၣ်န့ၣ် (Dr.Sarvepalli Radha-krishnan) လၢအမ့ၢ်ဝဲ ပုၤမၤဟူသ့ၣ်ဖျါဒိပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢ အ ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ယိၣ်ယိၣ်တဂၤဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကိး အဒုယုၣ်ကီၢ်ခိၣ်ခံ ဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ။ ဒီန့ၣ်အသိးတရူးကီၢ်စ့ၢ်ကိးမၤလၢကပီၤဝဲကိသရန် မုန်နံလၢ လၢအိၤကထီၣ်ဘၣ်အသီ(၁၀)နံၣ် န့ၣ်လီၤ။ (UNESCO) အ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲကိသရန်မုန်နံအံၤ မ့ၢ်ဒိသိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဃု တၢ်ဖိးဒီး ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်ကသ့ၣ်ညါပၤသ့ၣ်ပၤသးလၢ တၢ်လၢကိသ ရန်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးကိသရန်မုန်နံပုၤလၢအရ့ဒိၣ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။နံၣ်အဝဲအံၤ,ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အခွဲးအယၢ်ဒိသိးတၢ်ကမၤ လၢကပီၤကိသရန်တဖၣ် အတၢ်မၤဒီးဒိသိး ပုၤကပၤသ့ၣ်ပၤသးလၢ ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအါထီၣ် ကိသရန်အတၢ်လိၣ်ဘၣ် အခိၣ်တဃု သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

စးထီၣ်လၢ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကိသရန် တုၤခဲအံၤန့ၣ်၊ ကိသရန်မုန်နံ အံၤဒိၣ်ထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲ လၢတၢ်ပၤပနီၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ။ တနံၣ်ဘၣ်တ နံၣ်န့ၣ်, (UNESCO) ဒီးအပူၤမၤသကိးတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်, ပၤဃုဒိၣ်စ့ၢ် ကိးဒီး ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်ကိသရန် ခဲလၢၣ် ပၤဖိၣ်ကရၢတဖၣ်, ဃုထၢဝဲအတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤလၢကပၤဖျါထီၣ် ဝဲ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ တခါဘၣ်တခါ လၢအဘၣ်ဃး ဒီး တၢ်သိၣ်လိၣ်အတၢ် ဖဲတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤအံၤ ပၤဃုဒိၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဟ့ၣ်စိ

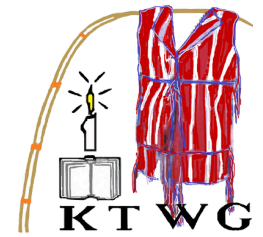
ဟ့ၣ်ကမီၤ ကိသရန် ဒိအမ့ၢ်, “တၢ်သိၣ်လိၣ်လၢတၢ်သဘူပုၤ, တၢ်ဟ့ၣ် စိဟ့ၣ်ကမီၤကိသရန်” ဒီး “ကိသရန်သးစၢ် ခါဆူညါတၢ်ဖဲတၢ်မၤ” သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပၤဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ကွၢ် ဆၢၣ်မဲၣ် လၢအကဲထီၣ်သးခဲအံၤ ဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့အပူၤ, ဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်ဒိသိး တၢ်ကထီၣ်ဟူးထီၣ်ဝဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤ တဖၣ်လၢ ကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ကိသရန်အတၢ်အိၣ်သးပတီၢ်လၢ ဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်ညါအံၤန့ၣ်လီၤ။

တၢ်မၤလၢကပီၤကိသရန်မုန်နံအံၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်မၤအိၤ အကလုၣ်က လုၣ်န့ၣ်လီၤ။ ကိတဖၣ်, ပုၤတၢ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ကရၢကရီတဖၣ်လၢ အအိၣ်လၢဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်အံၤအပူၤ, အဝဲသ့ၣ်ကယၢ်ကယဲဝဲမ့ၢ်ဒီး တၢ် ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢကမၤလၢကပီၤကိသရန်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ။ တၢ်အံၤပၤဃုဒိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲ ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လၢကပီၤ အမူးသးဖဲတဖၣ်, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်ဒိတၢ်တံၢ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ကတီၤလီၤတၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ကိဖိတနီၤနီၤ ပၤဖျါထီၣ်အတၢ်စံးဘျုး ဒီး ဟ့ၣ်အသရန် သ့ၣ်တဖၣ်လၢခးက့ (Card)တဖၣ်, ဖိသ့ၣ်တဖၣ်, မ့တမ့ၢ်ဟ့ၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဟ့ၣ်ဆဲးဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ လၢထံကီၢ်တနီၤနီၤအပူၤ, တၢ်ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့မ့ၢ်ခိၣ်တဖၣ် ဒီးထံကီၢ်ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၢ်ဝဲ တၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ် လၢကရၢလီၤဝဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုးတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဒုး အိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤတဖၣ် လၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကိသရန်တဖၣ် ဒီး မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

ကိသရန်မုန်နံအံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ဝဲ ဆူညါတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဘျုးလီၤအိၤလၢတၢ်သိၣ်လိ အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ။ ကိသရန်တဖၣ်ဟံးန့ၢ်မ့ၢ်ဒါ အဂီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကဟ့ၣ်တၢ်မၤန့ၣ် ဆူ တၢ်ဃုတၢ်ဖိးလၢ ထံကီၢ်ဒိဘၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် အတၢ်အိၣ် ဂၢ်အိၣ်ကျၢၤအဖိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်, လီၤဆိဒုၣ်တၢ် ဖိတၢ်နီၣ်ဂံၢ် ၄, လၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်တံၢ်လၢ တၢ်ကမၤလီၤတၢ်က့ၤ ပုၤကိးဂၤအတၢ်ပၤ ဃုဒိၣ်ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢအတုၤသိးထဲသိး ဒီး တစိၤသးတၢ် မၤလိအခွဲးအယၢ် လၢပုၤကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ ဒိသိးတၢ်မ့ၢ်လၢဖိ တၢ်အံၤ ကတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးအဂီၢ်, တၢ်အံၤလိၣ်ဘၣ်ဝဲ ကိသရန်လၢ အကိၢ်စိလၢပုၤထီၣ်ဘးသ့ၣ်တဖၣ်, လီၤဆိဒုၣ်တၢ်ထံကီၢ် လၢအဒိၣ် ထီၣ်ထီၣ် သီသီသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ကြးဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်သိၣ် လိ လၢအရ့ဒိၣ်တဖၣ်, ကတဲၣ်ကတီၤန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်လၢအလိၣ်ဘၣ် တဖၣ်, ဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

လၢခဲကတၢ်န့ၣ်, ကိသရန်မုန်နံ မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်တခါ လၢတၢ်မၤလၢ ကပီၤဒီးပၤပနီၣ်ကိသရန်အတၢ်မၤ ဒီး အမူအဒါ လၢကရၢတဖၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ။ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤလၢ (UNESCO) ဖဲ ၁၉၉၄န့ၣ်, ဒီး တၢ်ပၤပနီၣ်လီၤဃုဒိၣ်စ့ၢ်ဖဲ လၢအိၤကထီၣ်ဘၣ် ၅ သီ ဒိသိးတၢ်က မၤဝဲ တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် လၢအမ့ၢ် တၢ်တူၢ်လိၣ်ဝဲ ၁၉၆၆န့ၣ် အတၢ်ဟ့ၣ် ကူၣ်ပၤဖျါထီၣ်ဝဲ ကိသရန်အတီၤပတီၢ်အလီၢ်အလၢ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ။ လၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ် ဒီး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအကလုၣ်ကလုၣ်အပူၤ, ကိ သရန်မုန်နံ ပၤဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်တၢ်တၢ်လၢကိသရန်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲ တဖၣ်, ဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဆဲးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒီး ဘျုးလီၤတၢ်သိၣ်လိ အတၢ်ဖဲတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဒိပမၤလၢ ကပီၤနံၤဒိအံၤအသိးန့ၣ်, ပသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ဘၣ်က့ၤ ကိသရန်တဖၣ်အ တၢ်မၤဂ့ၢ် လၢအစိးပုၤန့ၢ်ပဝဲနီၢ်တဂၤဒီးတဂၤအတၢ်အိၣ်မူဆူညါ, ပၤ ဃုဒိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးပုၤတၢ်တဖၣ်,ဒီးလၢဟိန်ခိန်ဒီဖျာန်အပူၤန့ၣ်လီၤ။

THE HISTORY OF WORLD TEACHER DAY



World Teachers' Day, also known as International Teachers' Day, is celebrated every year on October 5th. This special day honors teachers around the world and recognizes their important contributions to education and society. The history of World Teachers' Day dates back to 1994 when it was established by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).

The choice of October 5th as World Teachers' Day is significant. It marks the anniversary of the adoption of the "Recommendation concerning the Status of Teachers" in 1966. This recommendation, developed by UNESCO and the International Labour Organization (ILO), sets standards regarding the rights and responsibilities of teachers, as well as their training, recruitment, employment, and working conditions. The recommendation is a landmark document that highlights the crucial role of teachers in shaping future generations and promoting quality education for all.

Before the establishment of World Teachers' Day, there were various efforts around the world to recognize and appreciate teachers. In some countries, Teachers' Day was celebrated on different dates. For instance, in India, Teachers' Day has been celebrated on September 5th since 1962, in honor of Dr. Sarvepalli Radhakrishnan, a renowned philosopher and the country's second President. Similarly, in China, Teachers' Day is observed on September 10th.

The establishment of World Teachers' Day by UNESCO aimed to create a unified, global observance that would raise awareness about the importance of teachers and the challenges they face. The day serves as an opportunity to celebrate the teaching profession and to draw attention to the need for more support and resources for teachers.

Since its inception, World Teachers' Day has grown in significance and scope. Each year, UNESCO and its partners, including Education International, a global federation of teachers' unions, choose a theme to highlight specific issues related to the teaching profession.

Themes have included "Teaching in Freedom, Empowering Teachers," and "Young Teachers: The Future of the Profession." These themes address current challenges and opportunities in education and aim to inspire actions to improve the status and conditions of teachers worldwide.

Celebrations of World Teachers' Day take various forms. Schools, communities, and organizations around the world organize events and activities to honor teachers. These may include award ceremonies, cultural performances, and public speeches. Students often express their gratitude by giving their teachers cards, flowers, or small gifts. In some countries, educational authorities and governments use the occasion to announce new policies or initiatives aimed at supporting teachers and improving education.

World Teachers' Day also serves as a reminder of the ongoing need to invest in the teaching profession. Teachers play a vital role in achieving the United Nations Sustainable Development Goals, particularly Goal 4, which aims to ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all. To achieve this goal, it is essential to address the shortages of qualified teachers, especially in developing countries, and to provide them with the necessary training, resources, and support.

In conclusion, World Teachers' Day is a significant global observance that celebrates the contributions of teachers and highlights the importance of their role in society. Established by UNESCO in 1994, the day is marked on October 5th to commemorate the adoption of the 1966 recommendation concerning the status of teachers. Through various themes and activities, World Teachers' Day draws attention to the challenges faced by teachers and the need for continued support and investment in the teaching profession. As we celebrate this day, we are reminded of the invaluable impact that teachers have on shaping the future of individuals and communities around the world.

World
Teacher
Day